

Catalunya
Rural i Agrària

Races Autòctones

Les races de gallines catalanes

Les races de gallines catalanes

Prat

Es tracta d'una raça que té el seu origen en les gallines que es trobaven al delta del Llobregat cap a finals del s. XIX. Un conjunt d'avicultors, encapçalats pel professor Salvador Castelló, varen participar en la seva definició i posterior estandardització a principis del s. XX. Malgrat tot, l'aviram del Baix Llobregat ja havia tingut fama per la finor de la seva carn des de l'Edat Mitjana.

Durant la primera meitat de s. XX va ocupar un lloc molt important com a ponedora, -avui la denominariem industrial-, fins que va ésser desplaçada per altre aviram millorat a l'estranger.

Tot i així, avui, després de la labor portada a terme per l'Ajuntament del Prat de Llobregat, l'Associació de Criadors i l'IRTA, la raça es troba en un estat força acceptable de conservació. És una raça molt apreciada, tan pel que fa a usos ornamentals, com per a la producció d'ous i viandes de cases particulars; i a més gran escala, com a productora dels pollastres i capons de raça Prat. Aquests, produïts al Baix Llobregat, gaudeixen de la denominació IGP (Indicació Geogràfica Protegida) de la Unió Europea (UE). Des del 1987, unes determinades poblacions d'aquesta raça han seguit un programa de millora genètica a l'IRTA, per a fer més rendible la producció del pollastre sense alterar les seves bones qualitats organolèptiques. Amb això s'ha obtingut un animal de més carn, escurçant-ne l'edat al sacrifici en 6 setmanes.

Morfològicament, és una raça de grandària mitjana, encara que el pollastre millorat tendeix a ser pesat. Té la cresta senzilla i gran, les orelletes molt blanques i els tarsos de color blau pissarra. Produeix un ou gran, de closca crema rosada. La posta oscil·la entre els 150 i 160 ous a l'any, tot arribant als 180 en la població millorada. Hi ha la varietat lleonada i la blanca, essent la primera la més utilitzada en els àmbit productius actuals. És una raça bastant estesa, tant per Espanya com per Europa.

(Foto en aquesta pàgina).

Penedesenca

Ja des de principis del s. XX, que es cita una gallina, caracteritzada per la posta d'un ou de closca marró rogenc molt intens. Aquests ous eren molt apreciats a Barcelona, on se'ls coneixia com "l'ou rogenc de Vilafranca", ja que el seu lloc habitual de cria eren les comarques del Penedès. En aquell moment fou coneguda com a raça Penedesenca, tot constituint una població amb diverses coloracions de plomatge. Cap al 1946 se la va passar anomenar Vilafranquina, moment en què, després de diferents intents de definició i estandardització com a raça, es confeccionava i publicava un patró per a una varietat negra. Tot plegat no tingué continuïtat, i cap a l'any 1980, aquelles gallines penedesenques es trobaven en una situació molt crítica de conservació.

Després de les tasques desenvolupades a l'IRTA, al Centre de Mas Bové, podem dir que, avui, la raça es troba en un estat bastant acceptable de conservació. S'ha purificat en quatre varietats (negra, aperduada, color blat i barrada), s'ha estandarditzat i s'ha seguit un programa de millora genètica de la varietat negra. El programa intenta rendibilitzar el pollastre, orientant-lo cap a una producció càrnia de tipus tradicional. En les seves comarques d'origen, avui dia, se'l coneix com a "Gall del Penedès", tot i que com el de les altres dues

raças comença a ser criat en diferents indrets i amb diferents marques.

És una au lleugera, encara que el pollastre millorat ha esdevingut pesat. Té la cresta senzilla amb clavell, les orelletes blanques i vorejades de vermell, i els tarsos de color blau pissarra, excepte en la varietat barrada, que els té blancs. La posta oscil·la entre els 160 i 170 ous a l'any, havent passat en la varietat negra millorada a uns 210.

La raça es troba en expansió. Es cria gairebé per totes les comunitats autònomes espanyoles, així com a Alemanya, Holanda, França, Gran Bretanya i els Estats Units.

(Foto a la pàgina 41).

Empordanesa

Com en el cas de la raça Penedesenca, tenim constància ja des de principis del s. XX que hi havia unes gallines pròpies de les comarques empordaneses que durant els anys 20 participaven en els concursos d'aviram de Figueres. Ho feien amb el nom d'Empordanesa blanca i Empordanesa rossa, malgrat que mai no fossin estandarditzades.

Cap als anys 80, aquelles gallines, com la Penedesenca, es trobaven en una situació crítica de conservació, però amb les tasques portades a terme a l'IRTA avui es troben en un estat de conservació acceptable. S'ha purificat la raça, obtenint quatre varietats (blanca, roja, rossa i blanquirosa). S'ha estandarditzat i s'ha seguit un programa de millora genètica de la varietat roja, enfocada a obtenir un pollastre més rendible cap a una producció de carn de tipus tradicional, els objectius del qual s'han assolit.

És una au de tipus semipesat, tot i que el pollastre millorat ha esdevingut pesat. Té la cresta senzilla amb clavell, les orelletes predominantment roges i els tarsos grocs. Els ous són de closca marró rogenc, gairebé tan intens com els de la raça Penedesenca, amb una posta situada entre els 170 i 180 ous a l'any, però havent passat, a la varietat roja millorada, cap als 220.

La gallina Empordanesa, com la Penedesenca, també es troba en expansió. Es cria per tot Espanya i també a Alemanya, Holanda i França.

Amadeu Francesch Vidal
IRTA - Centre de Mas Bové.
Unitat de Genètica Avícola

*fotos: Montserrat Francesch
i Josep Ferré Ginovant*

